

IS EEN PANDEMIE VAN HET CORONAVIRUS NOG TE VERMIJDEN?

Het p-woord hangt in de lucht, maar dreigt er echt een pandemie met het nieuwe coronavirus uit China? En wat zijn we intussen wijzer over de dodelijkheid en de kans op besmetting?

Maarten Keulemans 7 februari 2020, 20:29

Is een pandemie – een zichzelf in gang houdende epidemie op minstens twee continenten – op handen?

Vraag het Anthony Fauci, vooraanstaand epidemioloog en directeur van het Amerikaanse instituut voor infectieziektenonderzoek NIAID. ‘Het wordt bijna zeker een pandemie, al weet ik niet hoe rampzalig die zal zijn’, zei Fauci deze week tegen *The New York Times*. Of luister naar Marc Lipsitch, epidemiologiehoogleraar aan Harvard, in *wetenschapsblad Science*: ‘Het zou me verbazen als we de komende twee of drie weken niet een blijvende overdracht gaan zien met honderden gevallen, in meerdere landen op meerdere continenten.’

Wereldwijde verspreiding van het nieuwe coronavirus is inderdaad denkbaar. Het aantal geregistreerde besmettingen groeit nog steeds snel, van nog geen tienduizend Chinese patiënten een week geleden tot rond de 35 duizend nu. ‘Het lijkt me erg moeilijk om dit nog terug in de doos te krijgen’, zegt Eric Snijder, coronaviroloog aan het LUMC. Pikant detail: de pandemie van de Mexicaanse griep in 2009 werd ook ingeluid toen [het virus een cruiseschip besmette](#).

Aan de andere kant: hoewel reizigers het virus al naar zo’n 25 landen meebrachten, heeft het virus buiten China nog altijd geen vaste voet aan de grond gekregen. ‘Als we nou snelle uitbreiding buiten China zouden zien,

zou ik ook zeggen: we hebben een nieuwe strategie nodig’, zegt hoogleraar virologie Marion Koopmans, die onder meer de WHO adviseert.

En het p-woord, pan-de-mie? Koopmans moet er weinig hebben. ‘Destijds hoorden we ook dat ebola zich **wereldwijd zou verspreiden**, met miljoenen zieken’, brengt ze in herinnering. ‘We weten geen van allen welke kant het uit gaat.’

Hoe besmettelijk is het virus?

Aan de ene kant is er de moeizame verspreiding buiten China: een aanwijzing dat het virus kennelijk niet zo heel besmettelijk is. Maar aan de andere kant is er de verspreiding binnen China. Daar leek het virus zich soms wel te teleporteren, van hot naar her.

Een mogelijkheid is dat het virus soms ‘ondergronds’ gaat en meelift met mensen die er niet of nauwelijks ziek van worden. In Japan **testten** epidemiologen 565 geëvacueerde Japanners op het virus. Acht waren er besmet, maar vier van hen hadden helemaal geen ziekteverschijnselen. ‘De grote vraag die dat opwerpt’, zegt Snijder, ‘is of de aantallen die we hanteren wel kloppen. Als er nog een nul achter het aantal besmette mensen moet, is onze kans om de epidemie nog te keren denk ik redelijk verkeken.’

Anderzijds: symptoomvrije patiënten verspreiden virussen allicht minder goed dan hoestende, proestende virusdragers. Het grootste probleem zijn misschien de kwakkelende patiënten die er tussenin zitten. In Duitsland sleepte een Chinese bezoeker zich rillerig en hoestend door een paar dagen cursus voor haar werk. Na afloop bleek ze acht collega’s te hebben besmet.

Hoe dodelijk is het?

Een belangrijk – en griezelig – verschil met de gewone griep begint zich ook af te tekenen. Waar de griep vooral de alleroudsten doodt, is bij de nieuwe coronakoorts 20 procent jonger dan 60. Denk aan de klokkenluider die de uitbraak wereldkundig maakte, de Chinese oogarts Li Wenliang: 34 jaar, maar [deze week overleden](#) aan de gevolgen van de virusinfectie.

Volgens de huidige, officiële statistieken ligt het sterftecijfer op dit moment [rond 2 procent](#). Dat is vergelijkbaar met de sterfte aan de Spaanse griep van 1918. Een andere rekensom komt uit rond de 3 procent: van alle patiënten belandt zo'n 20 procent in het ziekenhuis, waarna een procent of 15 overlijdt.

Maar in die cijfers zit veel rek. Zo kan het sterftecijfer veel lager worden als blijkt dat er veel mensen besmet zijn zonder dat ze veel symptomen hebben. Wat nu nog een griezelige sterftepiek lijkt, zou dan vooral de top zijn van een enorme ijsberg. En het lijkt erop dat de sterfte in de provincie Hubei erg hoog is, misschien omdat men de ziekte onderschatte. [Buiten Hubei](#) ligt de sterfte vooralsnog op zo'n 0,2 procent, vergelijkbaar met de seizoensgriep.

En als het toch een pandemie wordt?

De situatie in China belooft niet veel goeds. Zo werd deze week bekend dat Wuhan nog eens acht noodhospitalen opent in scholen en sporthallen, met tienduizend bedden, boven op de 26 duizend noodbedden die men al eerder gereedmaakte.

Maar let op, zegt Koopmans. Wuhan lijkt de volle laag te krijgen. Elders kan dat ook compleet anders lopen. Zo is van het griepvirus bekend dat het zich in de overvolle Aziatische megasteden heel anders verspreidt dan in Europa, met zijn losse stadskernen. Bovendien werkt de tijd in Europa's

voordeel: luchtweginfecties verspreiden zich immers vooral 's winters, als de mensen opeengepakt binnenshuis zitten.

‘In het somberste scenario zouden we een abrupte ziektegolf zien, met een grote belasting van de zorgvoorzieningen’, zegt Koopmans. ‘Of misschien zien we het virus geleidelijk doorkachelen, als het toch niet zo sterk overdraagbaar is.’ Koopmans houdt dan ook vast aan de lijn van de WHO: indammen en uitdoven, dat virus. ‘Het scenario waar ons we op richten, is dat het wellicht nog beheersbaar is met quarantaines, vroege detectie en wellicht straks een vaccin, als dat op tijd klaar is’, zegt ze. Zo'n vaccin wordt op zijn vroegst in april verwacht.

Een andere mogelijkheid is **dat het virus 'endemisch' wordt**: permanent aanwezig, net als de talloze andere verkoudheids- en griepvirussen die ons belagen, waarbij de schade geleidelijk minder wordt, als ons immuunsysteem eraan went en er bijvoorbeeld een seizoensvaccinatie komt. Dat gebeurde in het verleden al zeker vier keer eerder, met andere coronavirussen. Die zijn inmiddels afgezwakt tot verkoudheidsvirussen die van neus tot neus de wereld over gaan.